

LOUISE WALTERSOVÁ

Kufr paní

Sinclairové

OSUDOVÝ PŘÍBĚH O RODINNÝCH
TAJEMSTVÍCH, SPŘÍZNĚNÝCH DUŠÍCH
A PROMARNĚNÝCH PŘÍLEŽITOSTECH

MLADÁ FRONTA

MLADÁ FRONTA

Louise Waltersová

KUFR PANÍ
SINCLAIROVÉ

Mladá fronta

Přeložil Milan Lžička

Všechny postavy v této knize jsou fiktivní a jakákoli podobnost se skutečnými osobami, živými či mrtvými, je zcela náhodná.

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být reprodukována, uložena ve vyhledávacím systému nebo jakkoli přenášena, v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem, bez předchozího písemného souhlasu majitele práv.

Copyright © Louise Walters 2014

Cover photograph © shutterstock.com

Author photograph © Ian Walters

Translation © Milan Lžička, 2014

Pro Iana, Olivera, Emily, Juda, Finna a Stanleyho s láskou

1

8. února 1941

Má milá Dorotheo,

v době války propadají lidé zoufalství. Vybočujeme ze svého já. Pravda je taková, že Tě miluji, a mrzí mne, že to doznávám teprve nyní. I Ty miluješ mne. Nezapomenu na dotek Tvé dlaně na hlavě a krku, když sis myslela, že spím. Na dotek lásky, již ne pouze domnělý. Takto už se mne nikdy nikdo dotýkat nebude. To vím. O to přicházím.

Odpusť mi, Dorotheo, neboť já Tobě odpustit nemohu. To, co děláš, tomuto dítěti, matce tohoto dítěte, je špatné. Je to nemístné, jako já, vypuzen ze své domoviny, do níž se možná nikdy nevrátím. Ani Ty se nevrátíš, budeš-li v tomto konání pokračovat. A Ty budeš. Přesto to lze stále ještě napravit. Jenže já vím, že to neuděláš. Od toho, co činíš, už pro Tvou duši není cesty zpět. Prosím, věř mi. Tím, že do své náruče přijmeš jedno, musíš o druhé přijít. Já to snést nedokážu. Sama víš proč.

Psát Ti tato slova mne netěší. Vlastně u nich pláči. Po skončení téhle války – a jednou skončit musí – jsme mohli vést společný život. Prožít jej s Tebou se stalo mým jediným velkým snem a touhou. Když jsem po našem prvním setkání odjížděl na kole, věděl jsem, že jsi pro mne stejně důležitá jako voda. Věděl jsem, že s Tebou to bude na věčné časy, byť času se nám nedostává. Jen pár minut poté, co jsem Tě poznal, jsem už pomýšlel na svatbu. Želbohu na ni nedojde. Jsi počestná žena, ale to, co děláš, se cti vzpírá. Tolik se snažíš být dobrá, pak ale popřeš sama sebe, přivoláváš na sebe hanbu. Nejsem s to psát jasně, ale Ty to pochopíš. Má vskutku půvabná Dorotheo, navzdory všemu zde musí naše přátelství skončit. Přeji Ti na tomto světě jen štěstí.

Tvůj,
Jan Pietrykowski

(Tento dopis jsem objevila ve vydání knihy *Cesta dítěte z údolí zkázy k věčné slávě* z roku 1910. Položila jsem ji Philipovi na stůl, aby ji ocenil. Následně putovala do regálu antikvárních knih, oceněna na skrovných patnáct liber.)

Očišťuju knihy. Oprašuju jim hřbety, stránky, někdy jednu po druhé; tahle práce si žádá pečlivost a svírá se při ní hrdlo. Nacházím v knihách ukryté rozmanité věci: sušené květiny, kadeře vlasů, jízdenky, etikety, účtenky, faktury, fotografie, pohlednice, nejrůznější kartičky. Nacházím i dopisy, nezveřejněná dílka lidí obyčejných, ztrápených, negramotných. Ať už se vyznačují kostrbatým rukopisem či výmluvností, jde o dopisy milostné, dopisy banální, tajné dopisy i všední dopisy, kde se píše o ovoci a dětech a tenisových kláních, od lidí, kteří se podepisují jako Marjorie nebo Jean. Můj šéf Philip je na takové nálezy zvyklý už dlouho, proto k nim přistupuje blazeovaně a to, co objeví, mi odkládá stranou, abych se na to podívala. Všechno si člověk nechat nemůže, připomíná mi. A pochopitelně má pravdu. Já se však nedokážu přimět k tomu, abych se těchto útržků a momentek ze životů, které svého času tolik znamenaly (nebo třeba i stále znamenají), zbavila.

Do knihkupectví *Old and New* jsem vešla před jedenácti lety jako zákaznice a druhý den už jsem se vracela coby jeho první zaměstnankyně. Zamlkle impulzivní majitel a vedoucí Philip mě požádal, abych u něj pracovala. Jak řekl, co nevidět vstoupíme do nového milénia, tudíž je čas na změnu; čas udělat inventuru, a to doslova. Zamlouvala se mu moje láska ke knihám i schopnost jednat s druhými. Sám říkal, že s lidmi „vychází těžko“.

„V zásadě jsou to pěkní prevítí, nemám pravdu?“ prohlásil a já zpola souhlasila.

Jednou se taky nechal slyšet: „Knihy vyprávějí i řadu příběhů mimo těch vytištěných na stránkách.“

Jestli jsem tohle věděla? Ano. Knihy voní, vržou, mluví. I vy teď držíte v ruce živou, dýchající, šeptající bytost, knihu.

V den, kdy jsem v knihkupectví začala pracovat, mi Philip řekl: „Zkoumejte knihy, čichejte k nim, poslouvejte je. Odměna vás nemine.“

Poklízím police. Dohlížím, aby nebyly přeplněné. Rok co rok dělám inventuru, v květnu, kdy rozkvetlé stromy shazují okvětní lístky, sluníčko svítí do francouzských oken ve velké místnosti v zadní části obchodu, kde prodáváme literaturu faktu a vázanou beletrii z druhé ruky, jarní teplo slunce mám přehozené přes záda jako obří konejšivou paži a na zahradu se slétají vlaštovky, cvrlikají a pochutnávají si na mouchách. Ráno vařím kávu, odpoledne čaj. Pomáhám při pohovorech s novými zaměstnanci: s osmnáctiletou studentkou Sophií, která u nás dosud pracuje a která si rok volna protáhla na neurčito; a nedávno i s Jennou, z níž se během dvou týdnů od nástupu do práce stala Philipova milenka. Jenna vlastně řádný pohovor ani neabsolvovala. Podobně jako já vešla do *Old and New* coby zákaznice; podobně jako já se zapovídala a dostala nabídku práce.

Nikdo nehoří větší vášní pro knihy, pro tištěné slovo, než můj šéf Philip Old. Pohání ho láska ke knihám, ke knize jako takové, k tomu, jak voní, jaká je na omak, jak je stará, odkud pochází. Jeho obchod je velký, má vysoké stropy, vycíděné podlahy z kamenných dlaždic a hotové bludiště místností – celkově šest a k tomu sklad v prvním patře. Všechno je prostorné a světlé. Prodáváme nové knihy, staré knihy, antikvární knihy, dětské knihy, police vedle police knížek, jež lemují četné stěny této obří prosvětlené katedrály. Budova stojí stranou rušného náměstí Market Square a má úhlednou, půvabnou zahradu, kde kamennou pěšinku vedoucí k rozložitým dubovým dveřím v průčelí obchodu vroubí levandule a rozmarýna. V létě míváme kovaný plot vyzdobený šňůrami vlaječek, které nám laskavě vyrábí jistá zákaznice, a k tomu malou ručně malovanou cedulku, na níž stojí:

Vítáme vás
v **Knihkupectví Old and New**

Dnes otevřeno 9–17
Prohlížejte si, jak je libo

Coby živnost nemůže *Old and New* vydělávat. Máme sice okruh věrných zákazníků, to ano – podobné podniky je mívají vždy –, ten však není velký. Odněkud tedy musí proudit peníze, které tento obchod drží nad vodou a za něž má Philip tak vkusně zařízený byt ve druhém patře. Nijak však nevyzvídám. O penězích Philip nikdy nemluví, stejně jako nikdy nemluví o svém soukromém životě.

Milostných vztahů jsem si užila ažaž, dá-li se to tak říct. Nebo alespoň nabídek vztahu. Jistý mladík, mladší než já, účastník pravidelné sešlosti podivínů v sobotu odpoledne (který patrně žije ve světě přinejmenším o deset let opožděném za všemi ostatními – vždycky má na sobě černofialovou šustákovku), mi nejednou nabízel své faxové číslo. Jiný (s brunátnou tváří, ne úplně nepřitažlivý) mi nedávno řekl, že jsem ta „nejpohlednější“ žena, kterou viděl „za poslední měsíce“. Byla to očividná nepravda a skutečně půvabná Jenna, která opodál naoko poklízela police, se jen zahihňala. Hodila jsem po ní pohledem. Ona ho po mně hodila zpátky. A před rokem jistý ředitel místní základní školy (u nás ve městě jsou tři), pravidelný zákazník se zvykem nechávat úplně vše připisovat na účet školy. Zůstal stát, třebaže jsem ho už obsloužila, třebaže jsem mu už podala stylovou papírovou tašku *Old and New*, a přešlapoval na místě. Pak si odkašlal a pozval mě ve čtvrtek na večeři, pokud bych mohla. Pokud bych měla čas. Měl podmanivý úsměv a husté černé vlasy, které si nejspíš barvil.

Dnes ráno přinesl můj otec několik knih, starých knížek, které patřilyvaly mojí babuni, babičce. Ta už dva roky žije v domě s pečovatelskou službou, dlouho nám však trvalo probrat se jejími osobními věcmi. Vlastně těch věcí ani tolik není. Babunia našťestí

není žádný velký křeček. Táta však už poslední dobou nedokáže pracovat zrovna moc rychle. Její knihy jsem si samozřejmě dávno prošla a nechala si pro sebe pár těch, na které si vzpomínám z dětství. Když se uvolila do toho domu přestěhovat, prohlásila, že si z jejích knih musím vzít všechny, které chci. Teď už ji prý na čtení neužije a na šití jakbysmet. Byla to nepopsatelně smutná chvíle. Nikdo z nás však neměl na vybranou. Táta už se o ni dál starat nemohl. Nabídla jsem se, že si v *Old and New* zkrátím pracovní dobu, ani jeden o tom však nechtěl ani slyšet.

Zahlédla jsem, jak se otec blíží po pěšině, a tak jsem na něj mávala, ale on mě neviděl. Utíkala jsem k těžkým vstupním dveřím a otevřela mu.

Vysvětloval, že nese kolem dvaceti knih. Naskládal je do starého ošoupaného kufříku.

„Ten jí patřil taky,“ řekl táta. „Nech si ho, jestli chceš, Roberto.“

A taky že si ho nechám. Staré kufry mám ráda. A už mě pro něj dokonce napadlo využítí.

„Jak ti dneska je?“ zeptala jsem se a hledala v jeho tváři náhledy.

Nějakou dobu býval sinalý, měl nezdravou krémově popelavou barvu. Nikdy však nepřiznal, jak mu je. A tak jen pokrčil rameny, což bylo všeříkající gesto, jež vyjadřovalo: „Ále... však víš.“ Ještě před několika týdny byl v remisi. Teď už ale zase ne. Změna přišla tentokrát dost znenadání a oba nás jaksepatří vyděsila.

Z kanceláře vyšel Philip a podal otci ruku. Setkali se už dřív – dvakrát – a oba se mi svěřili, že jim ten druhý připadá jako „džentlmen“. Philip trval na tom, že otci za knihy zaplatí; otec mu je chtěl věnovat. Nakonec si táta vzal dvacet liber, což byla kompromisní částka. Zdržel se i na čaj, seděli jsme venku na zahradě za domem na bledém jarním sluníčku. Pak se odšoural, jeho smělý, dlouhý krok byl už tentam. Snažila jsem se to nevnímat.

Vyprázdnila jsem kufr. Uvnitř byl starý zašlý šáteček, na němž

stálo „Paní D. Sinclairová“. Když jsem knihy třídila a očišťovala, maně jsem v duchu přemítala, co asi byla zač. Táta říkal, že ten kufr patřil babuni, nejdřív ale zřejmě patřil té paní Sinclairové. Moje babička odjakživa měla spořivou, šetrnou povahu, s oblibou opravovala a používala starší věci. Podle táty si tenhle zvyk osvojila za války a po ní, „protože to tak dělal každý“. V tehdejších dobách nešlo jen o nějakou módní záležitost.

Oprašovala jsem *Cestu dítěte z údolí zkázy k věčné slávě* (nevzpomínala jsem si, že bych tu knihu kdy u babičky doma viděla) a vtom na mě vypadly dva úhledně složené listy papíru. Dopis! Obálku neměl, což vždycky zamrzí. Stránky jsem rozložila. Dopis, adresovaný mé babičce Dorothee, byl napsaný vybledlým modrým inkoustem, drobným a úpravným rukopisem; papír měl ještě bledší modrou barvu, byl křehký a suchý jako křídlo dávno mrtvého hmyzu, při okrajích zažloutlý a podél přehybu se rozlézaly maličké dírký. Samozřejmě jsem váhala, zda si ho mám přečíst. Nakonec mě však přemohla zvědavost. Nedokázala jsem odolat.

Od té chvíle jsem si tohle psaní četla stále dokola, a pořád mi nedává smysl. Zprvu jsem pocítila zvláštní nutkání se posadit. Tak jsem se tedy uvelebila na rozvrзанou stoličku a s rozechvělou rukou jsem se pomaličku dala do čtení, snažila se porozumět každíčkému slůvku.

Dorothea Pietrykowská je moje babička. Jan Pietrykowski byl můj dědeček, jehož jsem nikdy nepoznala, dokonce ani táta ho nepoznal. Taková jsou nesporná fakta.

Jenže tohle psaní nedává smysl.

Zaprvé prožili mí prarodiče šťastné, byť krátké manželství, v tomto dopisu jako by jí však sděloval, že se s ní oženit nemůže. A zadruhé je datován do roku 1941. Polský major letectva Jan Pietrykowski, můj dědeček, zahynul při obraně bombardovaného Londýna v listopadu 1940.

2

Dorothy Sinclairová se potila v prádelně, kde byl vzduch lep-kavý párou. Na tváři se jí srážela vlhkost, byť si hřbetem ruky opakovaně otírala čelo. Šátek jí dávno sklouzl, a jelikož se nenamáhala ustat v práci a převázat si jej, lepily se jí vlasy k obličeji jako dravá chapadla jakéhosi číhajícího živého tvora. Toho dne se potřebovala zaměstnat.

V hrnci v temném opačném koutě to syčelo a bublalo jako v kotli, vyvařovaly se v něm Aggiiny a Nininy oděvy. Vzhledem ke skrovným přidělům měly uniformy téměř dennodenně zablácené a umolousané. Dorothy si však uvědomovala, že poskytnout svým holkám jednou týdně hromádku čistého, naškrobeného a vyžehleného prádla je to nejmenší, co pro ně může udělat. A navzdory všemu nepohodlí měla tu práci svým způsobem ráda. Prát šaty, punčochy, spodní prádlo, svetry, děvčatům pumpky a blůzy a kalhotky a vůbec všechno prádlo ze statku bylo cosi víc než jen domácí práce: momentálně to bylo její zaměstnání. Drhnutí, namáčení, pocení, míchání, to všechno mělo vlastní rytmus a propůjčovalo jejímu dni smysl. Stále dokola točit mandlem, jak právě nyní činila, ždímat život z oblečků a cích a ubrusů. A radost největší, Dorothyina oblíbená část dne: rozvěšovat šatstvo a prádlo venku na šňůry a pozorovat, jak se povlečení a prostěradla a povlaky na polštáře vzdouvají a třepotají jako vítězoslavná andělská křídla.

Toho dne se potřebovala zaměstnat. Právě... toho... dne.

Nesmí myslet. Na nic. Od *onoho* dne se už naučila nemyslet. Často teď přemýšlela v obrazech. Jazyk byl předpojatý, pochybný. Slovům už nedůvěřovala. Nedokázala se k nim však otočit zády docela. Ráda psala, a tak se snažila psát. Psala si potají, sama, do notesu. Kreslit neuměla, musela to tedy být slova. Doufala, že své úvahy přetváří v cosi jako poezii. Bylo však těžké vtisknout jim smysl, dosáhnout toho, aby zněly libě.

Zvedla oči od prádla. Naslouchala a civěla na otevřené dveře, jimiž unikalo ven jen mizivé množství páry. Cosi se jí nezdálo. Od chvíle, co přišla... co přišla o Sidneyho... se u ní vyvinul jakýsi šestý smysl, jenž si téměř nezadal s čichem. Proto nyní „zavětřila“. Nechala Nininy mokré pumpky volně plandat po obou stranách mandlu, otřela si ruce o zástěru a zamířila ke vchodu do prádelny. Zvedla hlavu, oslnilo ji však sluníčko, řádky bělostných cích a povlaků na polštáře a zářivých ubrusů. Zamžourala na nevinně azurové nebe. Běžely po něm drobné mráčky, zapomnětlivé děti uhánějící domů na svačinu.

Nato zaslechla hukot, hluboké burácení smísené s prskáním a vrčením, jako když si pes připadá v ohrožení. A téměř vzápětí jej zahlédla, hurricane, jenž se proplétal vzduchem. Neklesá nějak moc rychle? Ještě nezažila, aby se některý přibližoval zemi tak prudce. Rázem se jí rozbušilo srdce, v hlavě jí zhoustla krev, sevřelo se jí hrdlo. To si ten pilot hraje či co? Dorothy jen zírala. Ne. Tohle není hra. Pilot se ocitl v nesnázích a nebyl jediný.

„Prosím ne,“ zvolala nahlas a rozběhla se po cihlové stezičce. Do všech stran se před ní rozutíkaly slepice, nazlobené a poplašené a ve své hlouposti nic netušící o nové pohromě, jež se na ně shůry snášela. Když Dorothy dospěla k zadní brance, otevřela ji a vyšla na Dlouhý lán, pole, které si s oblibou představovala stejně širé jako arabskou poušť. Bála se, že k něčemu takovému dojde. Vídala tyhle piloty, tak mladé a tak lehkomyšlné, jak vykrušují looping, jak se předvádějí. Je to jen otázka času, říkala

si vždycky v duchu, a teď ta chvíle patrně nadešla. Proč z letounu nevyskočil? Poškozený hurricane se řítí přímo k ní, výrazně se naklání, jako zlomené kyvadlo. Dorothy se v hrůze ohlédla na svůj domek. Znovu se otočila k hurricanu a s úlevou spatřila, že se od ní a jejího domova stáčí a místo toho míří do prázdnoty rozlehlého pole. Jako uhranutá kráčela mezi vlnícími se klasy ječmene, jež byly drásavě hebké a lnuly jí k holým nohám. Ten pocit obvykle milovala a byla na něj naladěná.

Aeroplán už byl blízko, blížil se nevyhnutelnému, sotva řízenému přistání, blížil se k zemi i k ní i k vlnícímu se ječmenu. Míhl se jí nad hlavou jako obří pták, jehož stín jí na okamžik poskytl úkryt před sluncem.

„Dorothy!“

To volá Aggie, odkudsi z dále, pomyslela si Dorothy. Zahlédla, jak se na opačné straně Dlouhého lánů třepotají dvě světle hnědé blůzky. Dívky běžely. Dorothy Aggiiny pronikavé výkřiky nevnímala.

Bylo to dobré. Bylo to případné, přesně rok ode dne, kdy přišla o Sidneyho. Kdy ztratila chudáčka Sidneyho. Měla by odejít za ním, opravdu by měla, a vlastně by i mohla, a na okamžik se podivila, že ji to ještě nenapadlo. Odhodlaně se brodila ječmenem. Kráčela k hurricanu, jenž se poroučel k zemi. Hřmot podobný hromu, oblak dusivého černého dýmu, ohavné žuchnutí a zvuk toho, jak se vše tříštilo.

„Dorothy? Podej prosím tě ten šálek paní Laneové. Dorothy, tenhle podej paní Hubbardové. A Dorothy? Nabídni hostům náš janovský chlebíček. Dorothy, narovnej se přece. Propánajána, dítě.“

Dorothy se protivily její nové, silně naškrobené bílé šaty, jež jí dřely u krku. Matka, paní Ruth Honourová, na ni pohlížela s obvyklou směsicí hrdosti a znechucení a Dorothy zatím poslušně plnila, co se jí řeklo, a nabízela hostům chlebíček. Paní Laneová

a paní Hubbardová se na ni laskavě usmívaly, ale Dorothy se na ně odmítala dívat, jelikož věděla, že by v jejich očích spatřila lítost. Lítost, po které netoužila, nikdy. Proč mě vlastně litují, divila se v duchu. Zřejmě to nějak souvisí s maminkou. Anebo spíš se smrtí jejího táty. Truchlení skončilo a matka s dcerou už ani nechodily v černém. Asi se však čeká, že bude mámě smutno, ne?

Dorothy bez hnutí stála a přihlížela, jak matka s klevetivými přítelkyněmi uždibuje chlebíček a upíjí čaj. Bylo horko a v šatech tak nepohodlné; toužila vyběhnout ven, na opačný konec zahrady, usadit se bosky do trávy pod sukovitou jabloní, propěvovat si písničky nebo si v hlavě psát své skvostné básně a snít o minulosti, přítomnosti i budoucnosti. Ve své obrazotvornosti měla šestici sourozenců, kteří se jmenovali Alice, Sarah, Peter, Gilbert, Henry a Victoria. Věděla, že už na ni budou bratříčkové a sestřičky čekat, v chladivé trávě, usazení na stromě, budou si jen tak povídat, navzájem se škádlit.

Dorothy sledovala, jak chlebíček mizí v upovídáných ústech trojice žen, a začínala se kymáčet. Sevřelo se jí hrdlo, rozbušilo srdce. Náhle cítila, jak klesá, klesá, všechno pouští a dunivě dopadá na čajový podnos, jak se tříští šálky a talířky s růžovými pupaty, jak se jí čaj rozlévá po celých nových naškrobených bílých šatech i po celém koberci.

„Dorothy? Dorothy? Ach, ty nešiko jedna!“

Cítila, jak ji do břicha zasáhlo cosi horkého a ostrého. A něco jiného, horkého a měkkého a vlhkého, ji plesklo do tváře. Všude kolem se vzdouval dusivý dým, černý a zlověstný.

„Dorothy! Vrať se!“ blížil se Aggii hlas.

Dorothy dívky spatřila vznášet se na druhé straně hořícího vraku, zářivé majáky ve zrádné mlze. „Chci za ním,“ prohlásila Dorothy, nikdo ji však neslyšel. Mnula si krk. Ty nové bílé šaty byly příliš naškrobené, příliš hrubé.

Matka na ni upřeně hleděla.

Dorothy se zakymácela. Pomaličku klesala, bílé šaty zbrocené krví, hlava se jí točila ve víru hanby a její pád utlumilo moře ječmene.

Od té doby už se říkalo, že je Dorothy Sinclairová hrdinka, jež se snažila zachránit mladého pilota hurricanu, který onoho horkého odpoledne koncem května roku 1940 našel smrt v brázdách Dlouhého lánu. Statečná a odvážná žena, jež ani trochu nedbala na vlastní bezpečnost. Žena, kterou je třeba dávat ostatním za příklad, ten typ ženy, jaký Británie v časech tak krušných a děsivých potřebuje.

Dorothy však věděla své.

Přesto lidi v tomto názoru na svou maličkost nechávala, jelikož to nebylo ničemu na škodu.

V průběhu odpoledne ji přišla navštívit paní Comptonová, poté co už Dorothy prohlédl doktor Soames a ovázal jí rány, jež byly bolestivé, leč povrchové: šrám na bříše a popáleniny ve tváři. To, že omdlela a klesla do ječmene, ji bezpochyby uchránilo před horšími zraněními. Kurážná to žena, nechal se slyšet lékař.

Paní Comptonová disponovala nemilou schopností vyvolávat v Dorothy pocit studu za sebe sama. Že by něco *tušila*? Dorothy měla za to, že možná ano. Paní Comptonová je čarodějka, soudila Dorothy. Zemdeně se na starší ženu usmála a všimla si, že jí z mateřského znaménka na levé líci trčí tenký bílý chlup. Či aspoň měla pocit, že si jej všimla. Nebo snad žádné mateřské znaménko nemá? Pro Dorothy bylo těžké vnímat lidi jasně, vnímat řádně, skutečně.

„Já vám nevím,“ prohlásila paní Comptonová, „skončit v takovémhle stavu!“

„Jen jsem myslela...“

„Já vím, má milá. Já vím. Taková směla.“

„Uklízejí tam celé odpoledne,“ kývla Dorothy hlavou k Dlouhému lánu a jeho vlnícímu se ječmeni.

„Myslím ale, že už jsou skoro hotovi. Nelamte si s tím hlavu.“

Udělala jste, co jste mohla. Možná jste i udělala víc, než jste měla.“

„To nic nebylo.“

Mlčky seděly a usrkávaly čaj. Na římse nad sporákem tikaly hodiny. Otevřeným oknem k nim doléhaly vzdálené mužské hlasy, hlasy mužů odklízejících z Dlouhého lánu zbytky masa a kovu. Jestlipak si paní Comptonová pamatuje, jakou úlohu sehrála v loňském dramatu? Jestlipak o tomto nejsmutnějším z výročí ví? Dorothy měla za to, že zřejmě ne. O důvod navíc té ženské nevěřit. O důvod navíc si ji představovat, jak klečí s hlavou na zkrvaveném špalku, šerednou tvář zkřivenou strachy, a jak škemrá o život, zatímco Dorothy zvedá obří sekeru a říká jí, at’–

„Byl to Polák,“ prohlásila paní Comptonová.

„Slyšela jsem, že přijeli. Před několika týdny, že?“

„Ano. A tihle Poláci prý nenávidí nacisty ještě víc než my.“ Paní Comptonová s lehkým srknutím dopila čaj. Opatrně odložila šálek i s talířkem na stůl, založila ruce v klíně a zadívala se na Dorothy. Dorothy odvrátila zrak k oknu, sledovala, jak se objevují a zase mizejí hlavy mužů, jejichž těla zakrývalo hloží. Dorothy myslela na toho polského pilota, mrtvého, uhořelého a zbaveného těla. Sáhla si na tvář a nahmatala obvaz. Musí vypadat úděsně.

„A jak se vám vůbec poslední dobou daří?“ zeptala se paní Comptonová a nachýlila se vpřed.

„Jde to,“ odvětila Dorothy, vstala, aby se podívala z okna kuchyně, a pozorovala, jak slepice hrabe v zemi a vyštourává z ní dešťovku. Dorothy, racionálnost sama, přemítala nad žižalíným marným bojem.

„Dobře. To je dobře.“

Zdálo se, že paní Comptonová má pochybnosti. Pohlédla na hodiny. Prý už musí. Jistá mladá žena ve vedlejší vsi čeká první dítě a porodní stahy jí začaly už v půl páté ráno. Možná už proto bude potřebovat služby paní Comptonové.

Dorothy se na ni dívala.

Paní Comptonová zamířila ke dveřím a zvedla závoru. Pak se

zнову otočila k Dorothy, jež zůstala bez hnutí stát zády k oknu.

„Promiňte, Dorothy. Měla jsem si vzpomenout. Však víte, chce to čas. Stalo se to přece loni někdy touhle dobou, že? Pamatuju si to správně? Pokud byste si o tom chtěla promluvit, kdykoliv si vás ráda vyslechnu. Nemusíte to ignorovat. Víím, že je třeba zatnout zuby a jít životem dál, jenže jisté věci nás někdy pronásledují, Dorothy.“

Nato paní Comptonová odešla, zaklapla dveře a Dorothy za ní civěla.

Jak se ta ženská opovažuje!

Popadla hrníček, který paní Comptonová bez cirátů vyprázdnila, a mrštila jím na dveře, tvrdě a prudce, dřív než se nadála, co to provádí, proto ji onen tříštivý řinkot zaskočil. S bolestí v místě, kde jí prve rozpálený kov rozřízl kůži, pak střepy zametla.

V Dorothyiných osamělých představách Alice, Sarah, Peter, Gilbert, Henry a Victoria žili, pohybovali se a dýchali. Potíž spočívala v tom, že vlastně nevěděla, kam ona sama, Dorothy, v téhle rodině patří, mezi dívkami se splývavými světlými vlásky a silnými, statnými chlapci hrajícími si s praky a obručemi, mezi pultuctem dětí s jasně modrýma očima a dlouhými řasami. Jsou šťastné, snila, a prožívají dokonale dokonalé dětství. Je jim starší sestrou? Přísnou, vážnou, silnou, panovačnou? Anebo se nachází kdesi uprostřed, zapomenutá, opomíjená a bezvýznamná? A možná je ze všech nejmenší, tou, která se od děvčat liší dlouhými rozčuchanými hnědými vlasy a zelenýma očima. Andílkem s baculatýma nožičkama. Ne, to ne, to by nešlo. Nejmladší je malá Victoria – to ona je ten růžolící andělíček s plavými kadeřemi a velkými modrými kukadly. Tak že by byla Dorothy druhá nejmladší? Směla si hrát s Victoriinými panenkami i maličkatým černým kočárkem. Ano, tam bylo její místo a k ruce měla dvě starší sestry, které ji objaly, když upadla, které ji zvedly a oprášily. Bratři byli neurčitěho věku, do jednoho však vysocí a nespoutaní.

Dorothy vůbec nebrali na vědomí.

První mužský, který ji na vědomí vzal – řadu let poté, co se imaginární sourozenci z jejích tužeb vytratili –, se s ní oženil. Známost to byla krátká; matka, jež to nesla nelibě, jí jasně řekla: „Jestli si toho... chlapa vezmeš, už s tebou jaktěživa nepromluví.“

Dorothy se s ním seznámila roku 1934 na pohřbu. Tehdy v létě jí zemřela tetička Jane, impozantní dvaosmdesátnice. Dorothy se s tetou Jane vídala zřídkakdy, naposled někdy v dětství, a znala ji pouze coby matčinu vzpurnou starší sestru, která se provdala pod své poměry a z rodného Oxfordu se odstěhovala na vzdálený sever do Lincolnshiru. Když se Dorothyina matka doslechla, že jí zesnula sestra, jen svařila rty a zamračila se.

„Musíme se do toho úděsného hrabství rozjet. Nezapomeň mi prosím tě, Dorothy, zabalit kožich. Nerada bych se kvůli sestře nebo komukoli jinému na hřbitově v Lincolnshiru nastudila.“

„Maminko, vždyť je srpen a je docela teplo. Dokonce i v tom Lincolnshiru.“

Přesto samozřejmě Dorothy kožich zabalila – spolu se spoustou dalších věcí – a společně se vydaly na cestu vlakem, během níž Dorothy povětšinou koukala z okna a snažila se nevnímat neustálé matčiny požadavky. Lány toho parného srpna zezlátly a ona pozorovala muže, kteří na nich pracovali; pozorovala traktory a povozy a koně a žně. Takový život vypadal záviděníhodně, pod širým nebem, práce na půdě, na zlatistých polích, na zlatistém slunci, se zlatistou pletí.

Když se seznámila s Albertem Sinclairem, pohledným a bukolickým, a on jí vyprávěl o svém životě na statku, pozorně mu naslouchala. Kde se na tom funusu vůbec vzal?

„Moje sestra u slečny Jane uklízela a i já pro ni dělal všemožné práce, třeba čistil žlaby nebo zametal listí. Moc hodná paní, ta slečna Jane. Ušlechtilá dáma. Rodina ji ovšem prý v lásce neměla. Bůh ale ví proč, poněvadž hodnější osobu aby člověk pohledal.“

„Ta její ‚rodina‘, to byla moje máti a já.“

„Tak to se omlouvám. Nechtěl jsem–“

„Netřeba se omlouvat. Máti se jí skutečně zřekla. Ta se dřív nebo později zřekne každého.“

Dva týdny nato zpět doma v Oxfordu se Ruth zřekla i své jediné dcery, jakmile se dozvěděla, že se chce za tohoto Alberta – „Berta?“ – Sinclaira provdat. Dorothy byla ráda. A pakliže to mělo znamenat, že skončí stejně jako tetička Jane – totiž opuštěná a zapomenutá –, byla ještě raději. Opustila Oxford vlakem, tentokrát sama, s cestovní taškou plnou „osobních věcí“ a matčinými posledními výstrahami znějícími v uších: „Toho budeš litovat! Nic z toho nebude! Není pro tebe dost dobrý!“ Takto se tedy Dorothy nadobro rozřehkala s dlouhým a žalostným dětstvím.

Panensví si Dorothy uchovala až do svatební noci 12. listopadu 1934. Tehdy oslavila čtyřiatřicáté narozeniny. Albert, jenž pro ni dosud byl víceméně cizím člověkem, se snažil být něžný a ohleduplný, plála v něm však taková dychtivost a taková mužnost, že ji to přece jen maličko bolelo. Dorothy se to snažila nedat najevo, on to však poznal, jelikož nebyl úplně hloupý. Omluvil se jí. A ona jeho omluvu přijala. Samozřejmě se to zlepšilo. Byl to kus chlapa, silný svalovec s kožnatou pleť, a Dorothy si postupem času zamilovala ten pocit, když ji objímal, jeho teplo a sílu. Už čtyři měsíce po svatbě přišlo těhotenství, bylo však odsouzeno k brzkému nezdaru.

Pak další a ještě jedno.

Nakonec to Dorothy po bezmála čtyřech letech manželství a pěti potratech vzdala, touhu po dítěti v ní nahradily neskutečné, nesnesitelné sny a zkormoucená odevzdanost. Stala se manželkou dělníka na statku, která uměla dobře péct a prát a šít a obhospodařovat zeleninový záhonek a také se starat o menší hejno slepic. Matka se jí neozvala a po několika strojených dopisech, v nichž Dorothy psala o manželovi, novém životě a těhotenstvích, tento vztah vzdala. Jako by v hlíně na lodderstonském hřbitově neležela mrtvá teta Jane, ale její máma.

V srpnu roku 1938 otěhotněla Dorothy pošesté a právě v této době

se začala psaní poezie věnovat „řádně“. Zprvu nejistě, nevěděla, jak zhmotnit slova, která by něco znamenala. Snažila se však a psala dál, když během dne osaměla, když večerela nebo popíjela odpolední čaj. Svůj zápisník skrývala za hrnci a pánvemi, vzadu v kredenci. Skrývala ho v šupletí stolu nebo pod postelí. Skrývala ho na místech, kde ho Albert nenajde.

Toto těhotenství první dva měsíce přečkalo. Bylo jí zle a zvracela, zcela nahodile, v kteroukoliv denní dobu. Ňadra měla rozbolavělá a bez varování propukala v pláč. Když byla ve čtvrtém měsíci, navštívila ji paní Comptonová, jež strojila nebožtíky do rakve a působila i jako místní porodní bába, a tázavě se jí zadívala na rostoucí břicho.

„Myslíte, že to bude chlapec?“ zeptala se.

„Nemám zdání,“ odpověděla Dorothy.

Už tak byla ta ženská k nesnesení.

„A jak se cítíte?“

„Líp, díky. Už totiž nezvracím.“

Paní Comptonová rádoby moudře pokývala hlavou. Dorothy od starší ženy odvrátila zrak. Nenáviděla ji. Nesnášela ten pohled, jímž jako by se jí vysmívala, třebaže v něm byla starostlivost. Paní Comptonová, již bylo přes padesát, možná už k šedesáti, přivedla na svět půltucet vlastních potomků, z nichž se pětice dožila dospělosti. Nejstarší syn jí zahynul za světové války. Trojice jejích dcer, otylých a plodných, i mladší syn žili ve vsi, všichni se provdali a oženili s jinými vesničany a všichni v pravidelných intervalech přispívali ke stále se rozrůstající armádě vnučat paní Comptonové.

Ve skutečnosti měla Dorothy opravdu za to, že by mohla čekat chlapce. Měla už pro něj i jméno: Sidney. S tím se však paní Comptonové nesvěřila. Albert – jenž hodně dřel a nyní i hodně pil, kvůli čemuž se jí měnil před očima – se už dřív nechal slyšet, že Dorothy může dát dítěti jméno, jaké se jí zlíbí, pokud nebude „pitomé“. Sidney se mu zamlouval. Měl to být tedy Sidney. Albertovi

se ulevilo, že mu žena konečně porodí potomka. Chlapi na statku, ve vsi, v hospodě trousili na adresu jeho bezdětného manželství uštěpačné poznámky. Zřejmě neví, jak na to. Ví vůbec, kam ho strčit? Ty posměšky se mu zadíraly pod kůži a přispěly k tomu, že se proti vlastní ženě obrátil; tvrdá tvář, vzpřímená záda, pokrčení rameny, opovržlivý výraz. Nakonec však mohl být Albert přece jen pyšný na manželčino oblé, tuhé břicho, na její široký úsměv. Začala mu připadat krásná, proměnila se v manželku, po jaké toužil.

Když byla Dorothy v pátém měsíci, vydala se autobusem do Lincolnu pořídit věci pro malé a připadala si přitom jako marnotratná dcera vracející se domů. Koupila si kufr, aby do něj naskládala všechno, co měla v plánu ušít a uplést. Kufřík to byl skladný, pětáctýřicet centimetrů široký, dvacet hluboký a pouhých třiatřicet vysoký. Měl rezavě hnědou barvu, tmavohnědé bakelitové ucho, dvě malé přezky a klíček jak hračku. Uvnitř byl kufr potažený papírem se světlým tartanovým vzorem a nechyběl drobný lepicí štítek, na který si mohla napsat jméno, a tak výraznými klíčkami svého rukopisu napsala:

Paní D. Sinclairová

Pak štítek olízla a přilípla ho na vnitřek kufru.

Když už byla ve městě, nakoupila si rovněž látky a vlny a doplnila si i zásoby nití a jehel. Nyní bylo načase se postarat. Řeči o blížící se válce pro ni byly stejně nehmatatelné jako první vrstva barvy, kterou akvarelista nanáší na holé plátno. Válka byla cosi nejasného, skrytého v mlze, nejspíš se odehrávala někde daleko a dost možná se neodehrávala vůbec. Ona byla těhotná, už ji netrápily nevolnosti a vrátila se jí i energie. Víc vědět nemusela. Dítě bude potřebovat svetříky, šatičky, kabátky, botičky, peřinky, přehozy. Dítě bude potřebovat spokojenou, radostnou maminku, schopnou a vynalézavou a prozíravou maminku.

Kufr se krásně vešel pod postel a Dorothy ho neprodleně

začala plnit. Během pár horečnatých týdnů vyrobila dva oblečky z měkkého bavlněného batistu, tři krátké pletené kabátky a s nimi sladěně čepičky a botičky, pletenou peřinku z hebké světlé ovčí vlny a bílý úbor na křtiny. Plody svého úsilí nikomu neukázala, dokonce ani Albertovi, jenž vnímal pilný klapot jejích pletacích jehlic, její úšklebky a povzdechy i občasné projevy nevole, její spokojené úsměvy ve chvíli, kdy jí šla práce od ruky. Šila a pletla každý večer při světle petrolejky za téměř naprostého mlčení, zatímco on si četl noviny a povídal jí o válce, na niž prý dozajista dojde. Sotva ho poslouchala, jak byla zabraná do příprav na nadcházející porod, na mateřství, jež měla konečně na dosah. Každíčkový steh ji k tomu okamžiku přibližoval, k tomu novému a tajuplnému stavu bytí. Každíčkový steh stvrzoval, že ve svém lůně skutečně má děťátko. Každíčkový steh ji přibližoval ke dni, kdy se konečně a natrvalo, nezvratně, oprostí od dívčích let. Veškeré naděje, jež kdy chovala, vkládala do každíčkového cvaknutí jehlic, do každíčkového píchnutí do prstů. Nastávající maminka byla prodechnutá životem a elánem.

Po dokončení každou část oděvu vyprala, a bylo-li třeba, tak i naškrobila a vyžehlila. Jeden po druhém své ručně zhotovené poklady ukládala s nesmírnou péčí do kufru, jako by každý kousek byl děťátko samotné. Z kredence v kuchyni vytáhla zápisník a schovala ho pod dětské svršky na dno kufru. Tohle byla její nová skrýš, její království – tajné, soukromé, nedotknutelné. Poprášila vnitřek sušenou levandulí, kterou si schovala ze své zahrádky, navenek proto, aby vlnu ochránila před nenasytými moly, ale ve skutečnosti proto, že zbožňovala přímočarou, octově sladkou vůni levandule, nejbezpečnější vůni na světě. Než nadešel termín porodu, měla výbavičku kompletní a do jejího manželství vstoupila štědrost. Albert našetřil na kočárek, který také koupil, obrovský a černý. Vlastnoručně vyrobil i postýlku, po dlouhých šichtách na statku na ní pracoval ve své kůlně. Trval na tom, aby si jeho žena každý večer položila nohy na stůl, a nosil jí čaj, který sám vařil.

A kufr zatím ležel pod postelí, čekal, až z něj vyjmou jeho poklady, čekal, až mu odklopí víko a obsahu se zmocní nedočkavé, rozechvělé dlaně. Stačilo natáhnout ruku a mohla si na něj sáhnout, na tento sen, jenž už snem nebyl. Tentokrát to bylo hmatatelné a objemné a nevyčerpatelné. Pokud jí do srdce vstoupily zlé předtuchy, zpětně už si to Dorothy nevybavovala. Vzpomínala si pouze na očekávání, na nesnesitelnou, mučivě silnou touhu po tom, aby už konečně zakusila tajemství mateřství.

Teď už je totiž určitě zakusí.

3

<i>Kočárek Silver Cross:</i>	£ 150,00
<i>Sada vaflových peřinek:</i>	£ 5,50
<i>Sada pastelového povlečení:</i>	£ 5,00
Celkem:	£ 160,50

DĚKUJEME ZA NÁKUP

(Ručně psaná účtenka z dnes již zaniklého obchodu s použitým dětským zbožím Bibs'n'Blankets, která byla založená v Deanově vydání *Malých žen* Louisy M. Alcottové, a to v neporušeném přebalu vyobrazujícím Jo Marchovou jako krásku. Šlo o výtisk opravdu zachovalý, k mání za dvě a půl libry mezi bazarovými svazky v místnosti s dětskou literaturou.)

Philip bydlí v bytě nad *Old and New* a dnes se k němu domů podívám potřetí za jedenáct let, co u něj pracuju. Poprvé se tak stalo při přípravě malého večírku, který jsme uspořádali, když se otvírala veliká místnost s novými knihami. Philip tehdy nakoupil v řetězci Waitrose hotové občerstvení: jednohubky, omáčky, sýry, sušenky, hrozny, víno. Potřeboval to pomoci snést dolů do krámu, kde jsme vše vyskládali na velký kulatý dubový stůl v předsáli. Toho dne jsme otevřeli francouzská okna a zvali zákazníky k posezení na zahrádce. Byl to můj nápad, a přestože o něm měl Philip zprvu pochybnosti, byl ochotný to zkusit. A dnes už je z toho cosi jako tradice, kterou si naši zákazníci oblíbili.

Podruhé jsem k němu do bytu vstoupila, abych se podívala, zda je Philip v pořádku, když ho loni v zimě skolila chřipka. V pořádku byl, jen se cítil „prachmizerně“. Kašlal, byl celý brunátný, choulil se pod dekou na své třešňově červené kožené pohovce se skleničkou horké whisky a díval se na Soudkyni Judy. Prý je mu příliš zle, než aby se nudil u denních pořadů, příliš zle, než aby přepínal kanály. A co bylo nejhorší, nemohl ani číst, jelikož se mu „oči roztékají v důlcích“. Soudkyni Judy měl ovšem docela rád. Prý je to takové jeho provinilé potěšení. Ať to nikomu neříkám. A pak dodal něco dost zvláštního.

„Víš, Roberto, vzal jsem tě sem jenom kvůli tomu, že jsi se mnou upřímně souhlasila, když jsem řekl, že většina lidí jsou prachsprostí prevíti. Vzpomínáš si?“

Navzdory té nadsázce jsem si vzpomínala. Vybavovalo se mi, jak jsem si v duchu říkala, že s tímhle člověkem bych dokázala pracovat. Ale když tam ležel zhroucený na kanapi, v ruce třímal horkou whisky a očividně mu bylo nanic, překvapovalo mě, že si náš „pohovor“ pamatuje stejně jasně jako já.

Jenna. Ta je... nečekaná. Sophie a já sledujeme tenhle párek milenců se směsicí pobavení a údivu. Philip? Jenna? Philip a Jenna? S námi žasnou i zákazníci. Tohle nevydrží, šeptají někteří. Není jeho typ. Nepatří do její ligy. Ona nepatří do *jeho* ligy. To se šušká.

Musíte pochopit, že Philip není jen typem obryleného knihomola. Je ošuntělý, v oblíbě má džíny a vytažený podolek košile a kolem krku se mu vlní šedohnědé vlasy. Je překvapivě pohledný, když se člověk zadívá dost pozorně. A Jenna je milá a nepopíratelně moc hezká. Tu vzájemnou přitažlivost mezi nimi skutečně vidím. Od jejich prvního setkání uplynulo půl roku a navzdory všem očekáváním jsou pořád spolu, zalézají si do Philipova vkusného bytu.

Jenna má stylově plavé vlnité kadeře, modré oči. Je tím typem ženy, za jakou se na ulici otáčejí všichni heterosexuální muži

od dvanácti do sto dvanácti let, kdekoliv a kdykoliv. A teď se schovává před světem v knihkupectví *Old and New* a chodí s jeho jízlivým majitelem, jenž už překročil čtyřicátku. Máme se Sophií podezření, že spolu tak trochu randí přímo v obchodě. Pracují bok po boku a možná se i zašívají v zadní místnosti mezi bazarovou beletrií, protože kdykoliv vejdu, ti dva od sebe vždy rychle odstoupí, a tak jen cosi omluvně vykóktám a tváře mi planou zděšením. Jenna mi věnuje jeden ze svých pohledů – napůl pobavený, napůl vyčítavý. Stáhnu se a na Philipa si ani netroufám pohlédnout. Nikdy si nejsem zcela jistá, komu z nás tří by mělo být nejtrapněji.

Jenna teď aspoň víc čte. Nedovedu si představit, že nějak moc četla, než začala pracovat v *Old and New*. Není to ten knihomilský typ, ať už to znamená, co chce. Rozbaluje zásilky, které každý den dostáváme, kouše se do spodního rtu, odškrává si knihy na dodacím listu, aby žádná nechyběla, opatrně je rozmísťuje na police a objednávky pro zákazníky vyrovnává pod pult. Soustřeďuje se jako malá holčička, která se učí nový kousek se švihadlem. Poměrně často žádá o radu a já se Sophií jí trpělivě pomáháme. Všichni se musíme učit a společně tvoříme dobrý kolektiv. Víím, že je na nás všechny Philip hrdý.

Dnes je u Philipa v bytě tma a ticho. A dovnitř mě vede Jenna, sice se mě přímo nedotýká, přesto mě postrkuje. Rozsvítí velkou lampu Tiffany vedle třeshňově červené kožené pohovky. Zeptá se mě, jestli nechci něco k pití. Nechci. Nalije si gin a tonik. Dnes nebyla v práci: není jí dobře. Neunikne mi, jak dobře se v bytě vyzná, jak sahá na Philipovy věci, jak si nalévá jeho gin. V tomhle poklidném prostředí je Jenna celá nesvá a mně je jí líto, aniž bych chápala proč.

Něco není v pořádku.

Připadám si jako vetřelec ve Philipově království. Vyrazil na knižní veletrh – je pryč celý den – a upozorňoval Jennu, ať ho nečeká dřív než někdy kolem půl deváté večer. Ještě ve dvě hodiny

jsou závěsy dosud neprodyšně zatažené, na konferenčním stolku dosud simuluje prázdný šálek od kávy a talíř posetý drobky. Panuje tam ovzduší nepořádnosti, což Philip obvykle netoleruje.

„Tak do dna,“ prohodí Jenna a rychle do sebe sklenku obrátí. Usmívám se na ni, netuším, co říct, netuším, o co jde.

„Roberto, jsem v maléru,“ oznámí mi.

„V jakém maléru?“

„No v jakém asi. Však víš. Prostě jsem v tom.“

A náhle se rozpláče a zakrývá si přitom tvář rukou s prázdnou skleničkou. Popojdu k ní, hladím ji po ruce a chlácholím ji. Nevím, co říct.

Nakonec její slzy ustoupí. Z přihrádky pod velkým kulatým konferenčním stolkem s kouřovým sklem vytáhne krabici kapesníčků.

„Tak co si teď o mně myslíš?“ zeptá se Jenna, znova si nalije a upíjí už rozvážněji. Bělostné ruce se jí chvějí, jen maličko.

„Soudit tě nebudu, Jenno,“ řeknu. „Prokristapána, vždyť jsi dospělá ženská a Philip je dospělý chlap. To se prostě někdy stává, ne? Možná to přišlo... nečekaně, to ano... ale ty to vyřešíš. Co na to říká Philip?“

Zděšeně se na mě podívá.

„Aha,“ hlesnu a zadívám se na podlahu, na okno zakryté závěsem, na velké zlacené zrcadlo nad krbem.

„Zjistila jsem to před týdnem. Připadala jsem si unavená. Opozдила se mi perioda. Udělala jsem si test. Je to peklo, Roberto, vážně. Já totiž po dětech netoužím, víš? A nikdy jsem po nich netoužila. A ani nikdy nebudu. Vždycky jsem si dávala takový pozor, a teď takováhle... pohroma.“

„Podle mě bys tohle všechno měla říkat Philipovi,“ odvětim a v duchu se proklínám za to, že moje slova zní tak upjatě.

„A to jako proč?“

„Protože... já s tím nemám co do činění. Je to Philipovo dítě.“

„Ne. Myslím, že ne... prostě si nejsem jistá.“

Okamžitě, provinile, zmateně pocítím nával úlevy. Není to jeho dítě. Možná to není jeho dítě. *Všechno je v pořádku.* Je to dítě někoho jiného. No jo, ale čím? Že by Jenna...?

Nejsem zrovna odvážný člověk. Konfliktům všeho druhu se vyhýbám. A tak jen mlčky sedím, netuším, co mám té rozechvělé ženě před sebou říkat. Na Philipa myslet nedokážu – po mém soudu je to ten poslední člověk na světě, který by se snížil k nečestnosti. Ach jo, chudák Jenna. Nedovedu si vůbec představit, jak jí asi je... sakra práce.

Je vážně neuvěřitelně hezká. Krasavice. A stejně jako všichni ostatní, Philipa nevyjímaje, mám i já pro krásu slabost. Člověk se pak nechá omámit, je slepý. Ani se Philipovi nedivím, že... dá se to pochopit. Není přece mnich a ani by tak neměl žít. A navíc mi do toho všeho samozřejmě vůbec nic není. Jsem jenom zaměstnankyně, nic víc, přestože bych si ráda myslela, že by mě Philip mohl volně označit za „přítelkyni“.

Jenna si povzdechne a odloží prázdnou skleničku. „Co si o tom myslíš?“ zeptá se.

„Vlastě nic moc,“ odvětim. Jsem úplně k ničemu, zvláště ve chvílích nejistoty, a tohle je jedna z nich.

Tohle je krize.

Jenna zase klesne na pohovku, snad minutu pláče a pak se dramaticky vysmrká. Poposednu si po třešňově červených polštářích až k ní a ona se mi opře o rameno.

Plácám jí po koleni, hladím po zádech. „To bude dobré, Jenno,“ říkám.

Je taková jedna klinika. Jedna její kamarádka... no prostě je taková klinika. Na zítra ráno je tam objednaná a nechá si od toho pomoci. Zkrátka tu šlamastyku vyřeší. Philip se nic nedozví. Zaplaťpánbůh, že i zítra vyráží na ten knižní veletrh. Nikdy se o tomhle nesmí nic dozvědět. Miluje ho. Opravdu ho miluje. Udělala chybu. To děláme všichni, ne, Roberto? Kluk, s kterým kdysi chodila, ji chce zpátky, zlomila mu srdce... bylo jí ho v tu chvíli líto. Taková hloupost.

„Už jsi někdy byla na interrupci?“ zeptá se mě.

„Ne,“ já na to po nejkratší z odmlk.

„Nechce se mi tam samotné. Na tu kliniku, myslím.“

„Chápu.“

„Nejela bys se mnou? Prosím tě.“

„Jo. Jistěže jo.“

„Nikoho jiného totiž poprosit nemůžu. Nikoho jiného nemám.“

„Pojedu s tebou,“ říkám.

„Nechce se mi žádat Sophii.“

„Já vím.“

Jsou v podobném věku, je jim něco přes dvacet a na škále od jedné do deseti by obě jednoznačně a bez debat dostaly známku přinejmenším devět a půl. Sophie má kaštanově hnědé vlasy, oči jak čokoládový sen, je dobře tvarovaná a opálená a opravdu krásná. Je mezi nimi jistá řevnivost, tichá žárlivost – nic otevřeného, nic strašného, ale je tam. Baví mě sledovat jejich rivalitu zpovzdálí, kde mi nic nehrozí, mně, o dobrých deset let starší a takové solidní sedmičce. Když mám dobrý den. Když mám hodně dobrý den. Já pro ně konkurence nejsem, mnou si tyhle dívky ohrožené připadat nemusejí tak jako jedna druhou, proto si jednoduše můžu užívat nezaujatost náhodného pozorovatele. Vlastně ne tak docela. Z obou těchhle žen se staly mé přítelkyně. A jedna z nich mě teď potřebuje.

„Musí to být někdo, komu můžu naprosto důvěřovat,“ říká Jenna. „Nikomu jinému to neřeknu a Philip se za žádnou cenu nesmí nic dozvědět. Sama to nezvládnou. Moc tě prosím. Ty jsi tak rozumná a diskrétní.“

„Pojedu s tebou, no vážně. Žádné strachy. Ale co ten otec?“

Jenna se zoufale, prapodivně zasměje.

„Ježšmarjá,“ prohodí. „Roberto, ty jsi občas fakticky beznadějně naivní.“

Philipovi nakuká, že má zítra schůzku s kamarádkou – půjdou na nákupy a na oběd –, a já zavolám do práce, že mi není

dobře. Migréna, menstruační bolesti, cokoliv mě napadne, cokoliv bude znít věrohodně. Pro Sophii nebude zrovna příjemné dělat celý den sama. Ale to nic, říká Jenna. Ona to zvládne. Momentálně se beztak kšefty moc nehýbou.

Mlčky naslouchám jejím plánům. Vzpomínám na svoje poslední narozeniny, čtyřiatřicetiny. Přinesla jsem dortíky, půlené koblihy naplněné jemným umělým krémem a se sladkým červeným sirupem označeným jako „džem“, čerstvě vyrobené v pekárství hned vedle našeho obchodu. Jenna mou nabídku zákusku odmítla se slovy, že si musí hlídat linii. Pokrčila jsem rameny a odvětila, že ho tedy vezmu domů kočce, která má zákusky ráda – zvlášť o narozeninách. Vybavuju si Jennin obličej, její zaražený výraz, brunátnost. Zamumlala rozpačité „promiň“ a dortík si vzala. Samozřejmě mi bylo hrozně, nechtěla jsem ji ponížít. Pak jsem tu koblihu našla v koši v kuchyňce, chybělo z ní jen symbolické uždíbnutí. Tehdy mi došlo, že Jenna už je zvyklá, že ji lidé nemají v oblíbě. Počítám, že okruh jejích přátel nebude zrovna široký. Předsevzala jsem si, že se budu víc snažit. Nejsem žárlivý typ. A nakonec jsme se spřátelily, pomaličku polehoučku mezi námi sílila vzájemná důvěra.

Proto se teď musím uvolit, že jí pomůžu. Co jiného mám dělat?

„Jsi moc hodná,“ řekne Jenna. Vysmrká se a sklíčeně se na mě usměje.

A mně se myšlenky rozutečou do všech stran, což se mi ve stresových situacích, dramatických okamžicích, stává často. Chtěla bych mluvit s babuniou. Chtěla bych se jí zeptat na ten dopis, který i v tuhle chvíli, založený v mé kabelce, šeptá svá prazvláštní slůvka, volá na mě. Už to psaní znám skoro nazpaměť. Brzo ji navštívím; beztak už jí návštěvu dlužím. Můžu se jí však vyptávat na ten dopis? Nesnesu pomyslení, že bych ji rozrušila, že bych se snažila odhalit tajemství, která ona odhalit nechce.

A přede mnou teď sedí Jenna, celá popelavá a vyděšená. Nejdřív se musím postarat o ni.

4

Agatha Mabel Fisherová a Nina Margaret Mullensová vstoupily Dorothy do života v březnu roku 1940. Obě to byla londýnská děvčata, která právě absolvovala šestitýdenní průpravu v takzvané ženské armádě. Zaměstnávali je majitelé panství coby pomocnice v zemědělství; potřebovaly ubytování a Dorothy žila v domku sama. Dobře věděla, jaké má štěstí, že vůbec v domku může nadále bydlet. Albert odešel do armády, prý aby přispěl svou troškou, řekl, každý to říkal, ale Dorothy věděla, věděli to všichni, že Albert odešel hlavně od ní, aby unikl zklamání a žalu. A kromě toho toužil i po jiných ženách, jelikož Dorothy s ním už nespala, a byla dost chytrá na to, aby jí to došlo, dokonce i aby to pochopila. Bylo mu teprve třiatřicet. Jen ať si jde, říkala si. Nijak jí nechyběl.

Začala slyšet, že někteří lidé na panství i ve vsi zpochybňují její právo zůstat. Albert neměl odcházet, říkali. Byl to zručný a šikovný dělník a mohl počkat, než dostane povolávací rozkaz, k čemuž také vůbec dojít nemuselo. Jeho ženu to stavělo do obtížné situace. Nakonec jí řekli: zůstaň a buď' k užitku. Nemusíš platit nájem a navrch dostaneš skrovný plat, když se postaráš o prádlo – o všechno prádlo z panství. Namontovali jí do prádleny nejnovější typ bojleru a také mandl. Dokonce se hovořilo o jedné z těch nových praček. Křížem krážem celou zahradou natahali metry a metry prádelních šňůr. Proto teď byla ještě ráda, že nezačala chovat kozy, přestože si je původně přála, když jí na jaře paní

Twoomeyová nabízela párek kůzlat. Zvířátka to byla nesmírně roztomilá, až příliš ráda však žvýkala čerstvě vyprané prádlo.

A pak přišly holky, Aggie s Ninou. Neustále se bůhví čemu smály, byly veselé a chaotické. Dorothy byla pyšná, že pro své holky tvrdě dře, dokonce i na to, že Aggie vyvaňuje zakrvácené kalhotky, i na hygienické vložky, které Dorothy narychlo ušila, když mladé ženy na statek přijely. Vložky byly zhotovené z damaškového ubrusu broskvové barvy, který poničila, když se jí nenapravitelně zachytil v mandlu. Chuděrka Aggie vypadala tak útle a křehce s těmi svými plavými kučery, dokonalou pletí a zvonivým smíchem a byla to tak půvabná bytůstka, a přesto trpěla tuze silnou ztrátou krve, krutou, pravidelnou a dochvilnou. Naopak Nina, jež byla vyšší než Aggie, buclatá a měla hluboký hlas kuřačky, krvácela málo, nepravidelně a krátce. Byla to dívka, jež zvesela proploovala životem s elegancí zaoceánského parníku. Dívky u Dorothy ještě nebydly dlouho – vlastně jen pár týdnů –, přesto už měla pocit, že je zná, že je má přečtené. Dokonce by skoro řekla, že je má moc ráda.

Dorothy jim přidělila svůj někdejší pokoj. Byla to světnice, kterou uvolnila po ztrátě Sidneyho a kde Albert ke svému převrácení zůstal ve velké mosazné posteli sám. Dorothy přesídlila do maličké ložnice s výhledem na zahradu za domem, na Dlouhý lán i na jilmy v dáli a na lodderstonské letiště. Postel byla malá, úzká a potřebovala novou matraci, jí však vyhovovala dokonale. Ráda na ní líhala se svým notesem a psala. Když si po sobě četla, co na stránku naškrábala, málokdy jí připadalo, že jde o její slova.

Ušila si na svou postýlku novou deku, a to ze všeho možného, co našla – velkých hadříků, malých hadříků, čtverců, trojúhelníků, nepopsatelných tvarů – byla to bláznivá deka. Nemnoho svých svršků si pověsila do titěrné skříně, do horního šuplete toaletního stolku si naskládala spodní prádlo a na stolek vedle postele postavila vázu polního kvítí. Každou noc, když šla na kutě, za sebou důkladně zamkla. Albert na ni neklepal, ani jedinkrát, a Dorothy tomu byla ráda. A pak zmizel. V srpnu roku 1939 jednoduše utekl.

Nevěděla, kam se přesně poděl ani co dělá. Vůbec se jí neozval. Ani peníze jí neposlal. Tohle je rozvod, pomyslela si, a tak doopravdy započal její život v osamění. Začala být soběstačná, pekla si vlastní chleba, týden co týden si dávala stranou pár vajec od slepic; staré šaty si přešívala na nové, stala se z ní vskutku vynikající švadlena a naučila se zacházet se starou singrovkou, která prý dle Albertových slov patřivala jeho matce. Letos si pěstovala i čistě vlastní ovoce a zeleninu, a to se střídavými úspěchy, jedla však tak málo, že na tom až tak nezáleželo. Stravovala se vlastně jen proto, aby přežila, nebylo v tom ani zbla potěšení. Jídlo jí chutnalo odporně a ze žvýkání a polykání se jí dělalo zle. Začala nenávidět vlastní tělo, jeho vyzáblost, jeho prapodivné a ohavné potřeby, jeho neschopnost být tělem normální ženy, skutečnost, že nedokáže dělat to, k čemu je určeno. Zda za tuto konstrukční vadu může Bůh, nebo příroda, to už ani nevěděla a bylo jí to i jedno.

A pak u sebe ubytovala tyhle holky: hlučné Londýňanky, jejichž smích a elán a hrubé výrazivo zaplnily celý dům. Dorothy jim vařila, prala šaty i lůžkoviny, zašívala, starala se jim o pohodlí po dlouhém a náročném pracovním dni. A takových byla spousta; jaktěživa nepoznala nikoho, kdo se tak dřel. Pro Alberta to s jeho silou byla hračka. Jenže tyhle holky se musely setsakra snažit, aby zvládly, co je třeba, potily se a hekaly, ale makaly dál, makaly dál, nedbaly na puchýře, nedbaly na odřeniny, na to, že jsou samá modřina a šrám a mozol. Nikdy se nevzdávaly. Byly Dorothy příkladem; osvěžily jí život novým přívalem naděje a smyslu.

Tři dny po havárii hurricanu na Dlouhém lánu se Dorothy – i navzdory bolesti a obvazům se stále snažila být k užitku, stále zvládala dívkám vařit, zvládala zlomek rostoucí hory prádla, které na ni čekalo – dočkala návštěvy.

Zaslechla, že se zvedla závora přední branky a že se branka zavřela, a tak rychle schovala zápisník do příborníku. Skládala zrovna novou báseň. Měla konečně dojem, že se posunula, že

sesmolila pár vět, které někam směřují. To pro ni byla novinka. Celá rozmrzelá očekávala návštěvu paní Comptonové. Aby působila klidně, broukala si melodii. Nepřála si, aby paní Comptonová pojala třeba sebemenší tušení, jak se cítí; nebylo to nutné. Vlastně bylo svým způsobem i nebezpečné, aby se ta starší žena cokoliv dozvěděla.

Zaklepání však nepatřilo paní Comptonové. Bylo rázné. Nepochybně to zaťukal muž. Dorothy si otřela ruce do zástěry, zamířila ke dveřím a otevřela.

„Paní Sinclairová?“ zeptal se muž, jenž v nich stál, s neurčitým cizím přízvukem – Dorothy ho tipovala na polský. Za nohama třimal velikánský pugét lučního kvítí a snažil se jej schovat.

„Ano?“ hlesla Dorothy. Hlas jí zněl upjatě a formálně – jako mojí matce, uvědomila si s hrůzou.

„Já jsem major lelectva Jan Pietrykowski,“ řekl muž, jako by snad mělo jeho jméno Dorothy něco říkat. A pak jí ve zručném sledu pohybů uchopil ruku, políbil ji na ni, zase ji pustil a rozmáchlým gestem jí nabídl kytici.

Celá se zarděla. „Jé! Děkuju vám,“ pravila Dorothy a vzpamatovala se, už nebyla imitací vlastní matky. Květiny si vzala a spíš ze zdvořilosti než ze zvědavosti k nim přičichla. Nenapadalo ji, co dál povídat. Jako všichni muži v uniformě vyhlížel i tenhle pohledně a elegantně. Nejdřív ji zaujaly tmavé vlasy, uhlazené z pěšinky na straně, a čistá, opálená pleť. Byl hladce oholený, oči měl jasně modré. Velmi jasně modré. K tomu měl přímý a klidný pohled, jenž ji znepokojoval i fascinoval současně. Vypadalo to, že je zhruba o pět až sedm centimetrů vyšší než Dorothy. Nebyl tedy ani vysoký, ani malý. Byl ovšem mladší – možná o čtyři, pět, šest let mladší. Až moc mladý. Jako Albert. Bylo to nemožné. A tohle vše jí prolétlo hlavou jako nenadálý nástup horečky.

„Přišel jsem vám poděkovat za to, jak statečně jste se v úterý snažila zachránit mého krajana,“ prohlásil major. Zdálo se jí, že přehání, byla však ochotná to přehlédnout.

„Zachránit?“ podivila se.

„Mého pilota. V úterý. Doslechli jsme se o vaší odvaze. Přišel jsem vám poděkovat,“ a nato se major Jan Pietrykowski uklonil.

Dorothy na něj užasle, pobaveně civěla. A ještě něco v tom bylo. Něco, co se jí nechtělo identifikovat.

„Vidím, že máte obvaz,“ řekl. „Snad vás ta tvář moc nebolí...“

Zatracená ženská, k čertu s ní. Ty její klepy! Dorothy byla povahou laskavá, a tak se nedokázala přimět, aby si byť jen pomyslela slovo „kráva“ nebo „mrcha“. Příliš krutá jsou taková slůvka, příliš nezdvořilá. A navíc, připouštěla ve své velkodušnosti, možná ani nejsou pravdivá.

„Aha,“ odvětila Dorothy. „Já se ho vlastně přímo nesnažila zachránit. Všichni si zřejmě myslí... no nic. Ale děkuji vám. Tvář mě ani moc nebolí. Co nevidět se to určitě zlepší. Nepůjdete dál?“

Major překročil práh kuchyně a Dorothy okamžitě cítila, že je pro ni přítomnost tohoto muže úlevou, dokonce nenadálým potěšením. Do tohoto domu nevkročila mužská noha už devět měsíců; proměnil se v ženskou enklávu, tím spíš od příchodu děvčat. Ukázala na místo u stolu a on se posadil. Rozhlédl se a Dorothy si všimla, že se dlouze dívá na římsu se svíčkami, hodinami, tenkou vrstvičkou uhelného prachu.

„Připomíná mi to máminu kuchyni,“ prohlásil a rukou udělal rozmáchlé gesto, jako by jí predestíral širokánské panorama, „u nás doma, odkud pocházím.“

„A to je kde?“ zeptala se Dorothy a už chystala čajové šálky, mléko, cukr. Trásly se jí ruce.

„Polska.“

„Polsko?“

„Ano. Polsko.“

Jan Pietrykowski jí věnoval široký úsměv, na nějž Dorothy navzdory veškerým počestným úmyslům chtě nechtě civěla. Musí se přestat chovat tak... hloupě. Pohroužila se do přípravy čaje.

Ruce se jí roztráslly ještě víc. Hryzala se do rtu. Potlačovala v sobě nutkání se zahihňat. Je možné, aby se jí kvůli někomu *podlamovala* kolena? Ano, bezpochyby.

„Já vím, já vím,“ snažila se zklidnit hlas, jenž začínal nabírat na výšce. „Všichni jsme takoví *zatracení* imperialisté. Nemám pravdu?“ Odkášala si. Co to s ní jen je? To by snad přece měla vědět.

Pakliže majora letectva Jana Pietrykowského hrubší výrazivo zarazilo, nedal nic najevo. Že by to slovo neznal? Anglicky však mluví velice obstojně. Dorothy se nechtělo věřit, že by taková slova ještě neslyšel a nechápal jejich význam. Přesto cítila, že má před sebou muže, v jehož přítomnosti může klít, aniž by ji kvůli tomu odsuzoval.

„To slůvko mě naučily moje holky,“ řekla. Znělo jí to až vychloubavě.

„Imperialisté?“ zeptal se.

„Zatracení“. A taky mě naučily ‚podělaní‘.“

„Vaše holky...?“

„Dvě mladé dámy z Londýna. Pracují tady na statku. To kvůli tomu, že tolik chlapů...“ Při vzpomínce na to, jak ji manžel opustil, nechtěla, aby její věty vyzněly zatrpkle. „Kvůli tomu, že jich tolik odešlo.“

„Jste nahněvaná žena, paní Sinclairová.“

Snažila se tu poznámku nevnímat. Uvařila čaj, scedila ho a pak dolila mléko – pro něj však bez mléka, díky. Přihodila cukr, jeden pro něj, jeden pro ni. Byla ve střehu, měla se na pozoru před jeho vnímavostí. Nahněvaná? Ano, hněvala se. Samozřejmě. Bylo to však až tak očividné?

A také tomuto muži naslouchala, tomuto zvláštnímu muži – který nechtěl do čaje mléko (výjimečné!) –, nečekanému hostu ve svém domově, hostu ve své domovině, jenž jí vykládal o svém životě. Řekl, že je prý jedináček, jehož vychovávala jen matka, otce nikdy nepoznal. Matka byla silná, nezávislá, musela se starat sama o sebe v malé polské víscé poblíž města, jemuž říkal „Krakuf“.

Kde leží „Krakuf“, natož okolní vísky, Dorothy netušila. Majorova matka prý byla inteligentní žena, která se ráda učila jazyky, a tak ho už od útlého věku učila anglicky. Zaplaťpánbůh za to, řekl, nesmírně se mu to totiž hodilo, když se teď ocitl v Anglii a pomáhal, aspoň v to doufal, sestavovat polskou peruť. Jednoho dne se snad prý vrátí do vlasti, možná do matčina domu, možná ne, ale každopádně k dřívějšímu životu, ke znovuobnovenému polskému letectvu, zase bude normálně žít. Zatracení nacisti. Zatracení Rusové.

Tak přece jen tahle slůvka zná, pomyslela si Dorothy. „Ano,“ řekla. Kolikpak je mu let?

„Je mi třicet,“ pravil.

Že by se zeptala *nahlas*? Nato ji zaplavily hlasy – ten její nahlas i v hlavě –, slévaly se, společně tvořily matoucí směsici hněvu, prozření a především, jak jí s hrůzou došlo, vzrušení. Devět let. Devět let? Tolik! To ne.

„A jste... pilot?“

„Ano. Major letectva.“

„Ach ano, to jste říkal. Omlouvám se. Musíte si myslet, že jsem přílišně hloupá. To je ale jen tím, že jsem dost unavená.“

„Samozřejmě,“ řekl, vstal a dopil čaj.

„Nechtěla jsem tím říct, že máte odejít. Promiňte. Povídejte mi ještě... je teď v Lodderstonu hodně polských pilotů?“

„Hodně, vydá jich na celou peruť. Moc se nám však nevěří, naše nadání zřejmě není až tak očividné. Máme prý cvičit. Jenže my všichni už s Němci bojovali, u nás doma i ve Francii. Nejsme žádní nováčci. Nutí nás brát hodiny angličtiny! I když jim vysvětluju, že mohu tlumočit, že své muže mohu učit sám. Jsme z toho otrávení. A tak někteří mí chlapi vyvádějí ve vzduchu skopičiny a teď jeden z nich úplně zbytečně umřel. Vidím na vás ale, že si musíte odpočinout. Díky za to, co jste udělala. Osobně budu pilotovu rodinu informovat o vaší statečnosti,“ zamířil major ke dveřím a otevřel je.

„Ach ne, prosím ne. Prosím. To nic... to nic nebylo. Vlastně to byla hloupost.“

Prosím ne, ach ne, ne, prosím neodcházejte. Byl to tak zajímavý člověk.

„Statečnost,“ zopakoval muž přesvědčeně.

„I já jsem jedináček,“ vyhrkla Dorothy.

„Myslel jsem si to,“ vyšel ze dveří do jasného dopoledního slunce, očividně už odhodlán zmizet.

Věděla, že se chová směšně. Líbilo se jí však, jak mu sluníčko svítí do černých vlasů. Znovu ji vzal za ruku a políbil ji. Pak na ni kývl a rozloučil se. Odešel. Potají se odkradla do obýváku a přes krajkové záclony ho pozorovala, přes krajkové záclony, které byly kouřem z cigaret jejích děvčat celé zažloutlé a potřebovaly vyprat. Muž nasedl na kolo, vyrazil k Lodderstonu a vzápětí byl tentam, pohltily ho májové květy, modravé nebe, husté zelené živé ploty, chvějivý vzduch stoupající nad vozovkou.

Dorothy se došourala zpátky do kuchyně. Uchopila luční kvítí, opět k němu přičichla, naplnila vodou svůj nejlepší smaltovaný džbánek a květiny do něj naaranžovala, dala si opravdu záležet. Džbán si pak vystavila na krbovou římsu. Chvilí stála a na květiny se dívala. Vytáhla notes a mnoho minut horečně psala, možná i půl hodiny. Cítila, že má o čem psát. Konečně. Přičichla si ke hřbetu ruky, kam ji dvakrát políbil. Dlouze a zhluboka se nadechla. Nic. Uchopila šálek, z nějž pil, a zvedla si ho k nosu. Očichala okraj, ouško, pečlivě si jej prohlédla. Impulzivně, bez jakéhokoliv pocitu viny nebo znechucení, přejela po okraji šálku jazykem, chutnal však pouze po čaji.

Sedl na kolo a odjel. Samozřejmě by se rád zdržel déle. Měl chuť se za tou Angličankou ohlédnout, věděl, že ho přes záclony pozoruje. Měl chuť jí zamávat. Raději si to však rozmyslel. Ani sám sobě nedokázal vysvětlit, jak mu bylo, když seděl u ní v kuchyni, upíjel její sladký silný čaj, poslouchal její laskavý hlas. Mohl by jí naslouchat po zbytek svých dnů.

Bylo to zvláštní, jak se člověku může zcela nečekaně objevit v životě někdo důležitý. Když u ní klepal na dveře, netušil, co má čekat. Přišel jí poděkovat, jelikož měl za to, že se to sluší. Prostě vykonával další ze svých mnoha povinností. A když se dveře otevřely, stála v nich ona, bezprostřední, okouzující.

Ještě se s ní uvidí. To věděl. Musí se s ní znova vidět. Věděl to. Vráť se tam, jakmile to půjde. A cítil – byl si tím jistý –, že o to bude stát i ona a že nebude třeba žádné záminky.

5

Fotografie: černobílá, muže zhruba kolem čtyřicítky, pohledného, s knírem, s paží objímající ženu. Ona je malá, očividně má plavé vlasy, je o něco mladší než on a usmívá se do fotoaparátu od ucha k uchu. Na rubu snímku stojí: Harry a Nora, Minehead, srpen 1958. A pod tím je oblym nedospělým rukopisem připsáno: babi a děda Lomaxovi.

(Nalezena v brožovaném vydání *Pugétu ostnatého drátu* Andrey Newmanové. Je to starý výtisk, ale v dobrém stavu, tak jsem ho založila do regálů s netříděnou beletrií za cenu jedné libry.)

Jedu na kliniku. Jenna sedí odhodlaná vedle mě a dívá se po lidech a domech a stromech a dopravních prostředcích, které cestou mjíjme. Kromě toho, že mě stroze navádí, nic neříká. Snažím se rozproudit konverzaci, není však zrovna nejvhodnější chvíle, a tak i já zmlknu. Posloucháme Rádio 4, až se před námi zjeví ona budova. Malý potupný mosazný štítek na kamenném sloupku brány hlásá, že vjíždíme na kliniku Evergreen, což je po mém soudu pro takové zařízení zvláště zvolený název. Víím, jak se asi Jenna, jež tak nehybně sedí po mém boku, musí cítit, přesto navenek působí klidně. Projedu po šterkované příjezdové cestě a zaparkuju na vyhrazeném místě. Jako na povel prolomí ticho těžké dešťové kapky, které se začnou snášet na střechu vozu.